

NOTĂ INFORMATIVĂ
la proiectul de lege pentru modificarea unor acte legislative

Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Prezentul proiect de lege pentru modificarea unor acte legislative a fost elaborat de către Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

În vederea sporirii transparenței sistemului de pensii și eliminării inechităților din sistem, în anul 2017 a fost implementată reforma sistemului de pensii din Republica Moldova.

Obiectivul general al reformei de pensionare, aprobată la sfârșitul anului 2016 constă în asigurarea funcționării unui sistem de pensii echitabil și sustenabil, care să garanteze un trai decent beneficiarilor de pensii.

Principalele modificări legislative operate în scopul reformării sistemului de pensii au fost efectuate prin Lege nr. 290/2016 și alte acte legislative adoptate, și anume: majorarea vârstei de pensionare și a stagiului de cotizare, unificarea condițiilor și modului de calcul al pensiilor de asigurări sociale pentru unele categorii de cetățeni, instituirea unei noi formule unice de calcul care asigură interdependența între contribuțiile achitate și mărimea pensiei, etc.

Astfel, reforma sistemului de pensii și-a propus reducerea inechității din sistem și instituirea unei egalități între toate categoriile de cetățeni angajați în câmpul muncii, prin unificarea condițiilor și a modului de calcul al pensiilor de asigurări sociale pentru unele categorii de cetățeni (*excluderea pensiilor privilegiate și a stagiului special de cotizare pentru deputați, membri de Guvern, procurori, funcționari publici, aleși locali, judecători*). Respectiv, pensiile pentru aceste categorii de cetățeni, începând cu 1 ianuarie 2017, se stabilesc în baza criteriilor unificate (vârsta de pensionare, durata stagiului de cotizare) precum și în baza a unei singure formule de calcul a pensiei pentru limită de vârstă. Or, potrivit prevederilor Legii nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii, pensia este un drept bănesc cuvenit asiguratului, corelativ obligațiilor privind plata contribuțiilor de asigurări sociale de stat.

Subliniem, că în cazul judecătorilor această prevedere urma să fie aplicată începând cu 1 ianuarie 2018, însă ulterior, prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 25 din 27 iulie 2017, normă respectivă a fost declarată neconstituțională.

În sistemul public de pensii dreptul la pensie pentru limită de vârstă se acordă dacă sînt îndeplinite cumulativ condițiile privind vârstele de pensionare și stagiile de cotizare prevăzute de lege. Prin urmare, dreptul la pensie pentru limită de vârstă se acordă femeilor la împlinirea vârstei de 58 ani 6 luni și bărbaților la împlinirea vârstei de 63 ani, majorîndu-se anual cu 6 luni pentru femei pînă la vîrsta de 63 de ani, cu confirmarea unui stagiul de cotizare de 31 de ani 6 luni pentru femei și 34 ani pentru bărbați, dar nu mai puțin de 15 ani.

Respectiv, în vederea diminuării discrepantei și asigurării echității sociale, propunem

revizuirea condițiilor de acordare a dreptului la pensie judecătorilor.

Mai mult ca atât menționăm că potrivit prevederilor Legii nr. 544/1995, judecătorii sînt numiți în funcție *pînă la atingerea plafonului de vîrstă de 65 de ani*.

Totodată, menționăm că proiectul este elaborat în conformitate cu practica și documentele internaționale. Or, potrivit Recomandării CM/Rec(2010)12 a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la judecători: independența, eficiența și responsabilitățile (adoptată la 17 noiembrie 2010, la cea de-a 1098-a întâlnire a delegaților miniștri): „Regulile principale ale regimului de remunerare pentru judecători profesioniști trebuie stabilite prin lege. Remunerarea judecătorilor trebuie să fie pe măsura rolului și responsabilităților lor și să aibă un nivel suficient pentru a-i face imuni la orice presiune menită să influențeze deciziile. Trebuie să existe garanții pentru menținerea unei remunerații rezonabile în caz de boală, concediu de maternitate sau de paternitate, precum și pentru plata unei pensii pentru limită de vîrstă, care ar trebui să fie raportate în mod rezonabil la nivelul de remunerare a judecătorilor în exercițiu. Trebuie introduse dispoziții legale specifice care să instituie o măsură de protecție împotriva unei reduceri a remunerației care ar viza în mod specific judecătorii.”.

În aceeași ordine de idei menționăm Avizul nr. 1 (2001) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni referitor la standardele privind independența puterii judecătorești și inamovibilitatea judecătorilor care prevede, în concluziile sale, că „remunerarea judecătorilor trebuie să fie corespunzătoare cu rolul și responsabilitățile acestora și trebuie să asigure în mod adecvat plata concediilor medicale și a pensiei. Ea trebuie protejată prin prevederi legale specifice împotriva diminuărilor și trebuie să existe prevederi privind mărirea salariilor în raport cu creșterea prețurilor.”.

Complimentar, cerința unei asigurări materiale adecvate a judecătorului este consfințită și în Rezoluția Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite nr. 40/32 din 29 noiembrie 1985 și stabilește că: „Mandatul funcției judecătorilor, independența lor, securitatea, remunerarea adecvată, condițiile serviciului, **pensiile și vîrsta pensionării vor fi asigurate în mod adecvat de lege.**”.

Menționăm că, nu există o recomandare internațională în ceea ce privește vîrsta de pensionare, vechimea în muncă și vechimea în funcție de judecător la stabilirea pensiei or, la stabilirea acestor criterii statele dispun de o marjă largă de apreciere pentru reglementarea politicii lor sociale în conformitate cu standardele internaționale privind independența sistemului judecătoresc, în ansamblu, și a judecătorilor, în particular.

Subsidiar atenționăm că, prevederile constituționale nu garantează *expressis verbis* o obligație a existenței pensiei speciale a judecătorului și stabilirea unor condiții speciale de pensionare, standarde mai înalte de asigurare socială în raport cu alte categorii de cetățeni.

Prin urmare, o ajustare rezonabilă a condițiilor de pensionare ale judecătorilor în partea ce ține de modificarea condițiilor de vîrstă și vechime în muncă, nu ar afecta mandatul funcției de judecător, independența și securitatea acestuia.

În acest context, menționăm că proiectul urmărește ajustarea condițiilor de pensionare ale judecătorilor, și anume modificarea condițiilor de vîrstă și vechime în muncă, astfel încît să le integreze treptat în cadrul sistemului public de pensii, fără a le egala, *menținînd*

caracterul special al acestora.

Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Prezentul proiect de lege propune expunerea articolului 32 al Legii nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului în redacție nouă care va reglementa că începând cu 1 iulie 2020, vârsta de pensionare pentru judecători se va majora treptat cu 6 în fiecare an, de la 50 de ani 6 luni până la atingerea vârstei de 63 de ani și majorarea treptată cu 6 luni în fiecare an a vechimii în muncă de la 20 de ani 6 luni la 34 de ani și a vechimii în funcție de judecător de la 13 ani până la 15 ani.

Judecătorii vor avea dreptul la pensie pentru vechime în muncă în proporție de 55% din salariul mediu lunar, iar pentru fiecare an complet de muncă peste vechimea de muncă generală – de 3%, dar în total nu mai mult de 80% din salariul mediu lunar.

Adițional menționăm că, în ședința din 27 iulie 2017, Curtea Constituțională a declarat neconstituțional Art. II din Legea nr. 290 din 16 decembrie 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative. Prin urmare, luînd în considerație Hotărîrea Curții Constituționale menționată supra, prezentul proiect de lege prevede abrogarea Art. II din Legea nr. 290/2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Într-o altă ordine de idei menționăm că, modificarea condițiilor de vîrstă și cotizare pentru stabilirea pensiei judecătorilor nu afectează dreptul la pensie al acestora, ci schimbă condițiile de pensionare. Prin urmare, aceste norme nu ar putea ridica probleme de constituționalitate, asigurînd dreptul fundamental garantat de Constituție. Or, potrivit art. 47 din legea supremă, *cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrînețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.*

Complementar atenționăm că, analiza experienței internaționale a sistemelor de pensii pentru judecători, atestă faptul că, modificările propuse nu aduc atingere sub nici o formă drepturilor la pensie a judecătorilor. Or, conform experienței internaționale vârsta de acordare a dreptului la pensie variază între 60 și 65 de ani.

Fundamentarea economico-financiară

Adoptarea proiectului de lege nu va necesita cheltuieli financiare suplimentare din bugetul public național.

Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative nu va avea ca efect modificarea sau abrogarea altor acte normative.

Avizarea și consultarea publică a proiectului

Constatările expertizei anticorupție

Constatările expertizei juridice